

Türçenin öğretiminde sözlü kültür değerlerinin aktarımı ve öğretimi

Özet. *Yabancı dil öğreniminde temel hedef, o dilin sadece dil bilgisi öğretimi değil, aynı zamanda da kültür öğretimi de olmalıdır. Çünkü dil, kültürün aktarılmasında ve başka kültüre tanıtılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple dil öğretiminde kültürel değerlerin anlatılması ve aktarılması, o dilin öğrenimi geliştirmesinin yanında, o dili öğrenen kişilerin düşünce dünyasını da zenginleştirir. Bu açıdan dil öğretiminde, kültürel değerlerin ders materyallerine ve ders ortamlarına dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu sözlü kültür değerlerinin aktarılmasında ve öğretilmesinde şüphesiz ki kültürel içerikli metinler, önemli öğretim materyallerinden birisidir. Seçilen metinlerin hem kültür öğretimi hem de dil öğrenimi açısından uygun olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü her metin dil öğretimi için kullanılmaz. Seçilen metinler dil öğretimini ve kültürel öğrenimi kolaylaştıracak ve öğrenciye dil öğretimini sevdirecek metinlerden seçilmelidir. Böylece hem dil öğrenimi ve dersler daha zevkli geçecek hem de öğrencilerde dil öğretiminden sıkılmayacaklardır. Bu çalışmada, yabancı dil öğretiminde nasıl ve hangi metinler kullanılarak sözlü kültür değerlerinin aktarılması ve öğretilmesi konusu üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Aynı zamanda kültür öğretimi üzerine tespit ve önerilerde bulunulmuştur.*

Anahtar kelimeler: *Yabancı dil, Sözlü kültür, Dil öğretimi, Metinler.*

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6887/2023-142-1-353-363>

Received: 28.09.2022 / Accepted: 05.12.2022

Giriş

Günümüz toplum yaşamında teknolojinin giderek gelişmesi sayesinde artan dil ve kültürel çeşitlilik ortaya çıkmaktadır. Bu çeşitlilik farklı toplumların etkileşim içine girmesine sebep olmaktadır. Toplumlararası etkileşim, kültürün en temel aktarım aracı olan dil ile sağlanmaktadır. Dil ile kültür arasındaki bu yakın ilişki, yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Modern dil öğretiminde, dil öğrenmenin yanında öğrenilen dili kullanan kişilerin kültürel değer yargılarının da öğretimi dil öğrenimi başarısını etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında kültür,

1. “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin;

2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü” (TDK, 2010, 1558) olarak tanımlanmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında bir dili veya milleti öğrenmek için kültürel değer yargılarını öğrenmek gereklidir. Yabancı dil öğretimi ile aynı zamanda kültürel tanıtım da yapılmaktadır. Farklı milletlerden gelen öğrencilerin dil öğretimi materyalleri içerisinde geçen kültürel

metinler ve sözcükler aracılığıyla hem hedef dili öğrenmekte hem de o milletin kültürel unsurlarını öğrenmektedir.

Problemin Açıklanması

Toplumlar yaşadıkları dönemlerde birçok farklı kültür ile etkileşim halinde olmuş ve günümüzde de olmaya devam etmektedir. Etkileşim halinde olan toplumlar birbirlerinin dil ve kültürel özelliklerinden de etkilenmektedir. Bu sebeple günümüz toplumlarında insanlar çeşitli sebeplerle farklı dillerle etkileşim halinde olmaktadır. Bunun yanında değişen toplum yapısı ve düşüncesi ana dilden başka dilleri de öğrenmeye insanları yönlendirmiştir. Dil ve kültür bir bütün olması sebebi ile Türkçenin öğretiminde kültürel değerlerin dil öğretiminde çokça kullanılması gerekmektedir. Bu açıdan dil kültür ilişkisi bağlamında Türkçenin öğretiminde halkbilimi unsurlarından nasıl yararlanmalıyız, bunları dil seviyesine gören nasıl sınıflandırmalı ve öğretmeliyiz, örnek seçimlerinde nelere dikkat etmeliyiz gibi vd. konuları tespit edip Türkçe öğretiminde kullanmanın yollarını denemeliyiz. Bu sebeple çalışmada bu düşünceler doğrultusunda verilen örnekler üzerinden problemin çözülmesi yapılmıştır.

İncelemenin Amacı

Dil öğretiminde hedef dildeki kültürel değerleri ve kelimelerin içeriklerini iyi bir şekilde öğretmek hedef dili daha iyi anlamaya yardımcı olacaktır. Bu sebeple incelememizde biz de Türkçenin gündelik yaşamda kullanılan kültürel değerlerini ve kelime zenginliğini halkbilimi unsurları ile nasıl daha etkili öğretebiliriz bunun değerlendirmesini yaptık. Halkbiliminden verilen kültürel unsurların öğretiminde nasıl yapmalıyız ve hangi yollarla bunları kullanmalıyız onları açıklamaya çalıştık.

Araştırma Yöntemleri

Türkçe öğretiminde günümüzde farklı metot ve yöntemler vardır. Bu metot ve yöntemler ile Türkçenin daha etkili ve iyi bir şekilde öğretilmesi

amaçlanmaktadır. Türkçe öğretiminde günümüzde “Dil bilgisi-Çeviri Yöntemi, Doğal Yöntem, Düz Varım, Berlitz Yöntemi, İşitsel-Dilsel Yöntem, Bilişsel Yöntem, İşitsel-Görsel Yöntem, İletişimci Yöntem” gibi birçok yöntem vardır. Çalışmamızda buradaki yöntemlerin Türkçenin öğretiminde kültürel değerlerin nasıl ve ne şekilde uygulandıklarını değerlendirdik.

Araştırma ve değerlendirme

Her toplumun kendisine has kültürel bir birikimi vardır. Bu kültürel birikimin başka milletlere anlatılması ve aktarılmasında dil anahtar rol üstlenmektedir. Çünkü dil ve kültür birbirini tamamlayan bir bütündür. Yabancı dil öğretiminin temel amacı, o dili konuşan kişilerle iletişime geçip onların kültürlerini tanımaktır. Bu iletişim için sadece o dilin dil bilgisi kurallarını ve sözcüklerini öğrenmek yeterli değildir. Çünkü bir toplumun kültürel dünyasını öğrenmek o dili hem günlük hayatta kullanmada hem de metinler üzerinden okuyup anlamada önemlidir. Bu açıdan hedef dilin öğreniminde öğrencilere, kültürel öğelerin farklı boyutlarının da anlatılması ve aktarılması gereklidir. Bu açıdan yabancılar dil öğretiminde “kültürel beceri kazanımı Avrupa Ortak Dil Çerçevesi Programı’nda da dil öğretiminin başlıca amaçlarından biri olarak yer almaktadır. Bu amaç, bireyin toplum içinde sosyal bir aktör olduğu ve çevresiyle davranışları aracılığı ile iletişim ve etkileşime girdiği temeli üzerine kurulmuştur” (Köşker, 2015, 410). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların ve metinlerin öğrencilere anlatılması ve aktarılması, bireyin o toplumun düşünce yapısını da anlaması için etkili bir öğretim yöntemidir.

Yabancılar dil öğretiminde kelimelerde önemli işleve sahiptir. Çünkü dil öğretiminde, “kelimeler boş semboller değildir, onların arka planında bir kültür dünyası vardır. Bu kültür dünyası bilinmeden kelimeler tam anlamıyla kavranamaz” (Barın, 2011, 46). Bu yüzden dil öğretiminde, dil ile kültür birlikte verilmesi temel ilkelerden birisi olmalıdır. Bu açıdan baktığımızda, “kelimeler, kültürün korunduğu ve taşındığı en temel unsurlardır. Kelimelerin yardımı olmadan toplumlar arasında kültür

geçişlerinin olamayacağı gibi, kültür unsurları olmadan da yeterli bir dil olmayacaktır. Öğrenilen yabancı dil, ait olduğu kültürün taşıyıcısı konumundadır. Dille birlikte dili konuşan milletin hayat tarzı, gelenek ve görenekleri, millî ve manevi değerleri de öğrenilir. Öğrenilen bu kültürel unsurlardan baskın olanları diğer kültüre de geçer” (Alyılmaz ve Er, 2016, 1393). Aynı zamanda da kültürel sembol ve anlamlarla yüklü kelimelerle oluşturulmuş metinler dil öğretiminde seçilmelidir. Çünkü rastgele seçilen metinler dil öğretiminin önemine ve amacına olumsuz etki etmektedir.

Son dönem dil öğretim yöntemlerine ve metinlerine baktığımızda, “tematik bir yaklaşımın tercih edildiği görülmektedir. Bu tutum, çıkış noktası itibarıyla pratik ve doğru bir yaklaşım olsa da metinlerin kültürel evrenini daraltmaktadır. Temayla kültür unsurlarının örtüştüğü bir metin seçimi yaklaşımı tercih edilmelidir” (Kalfa, 2013, 169). Dil öğretiminde dört beceri içerisinde okuma ve dinleme kültür aktarımı açısından önemlidir. Çünkü okuma ve dinleme ile dil öğretiminde metin ve o metne bağlı kalma durumu söz konusudur. Bu da seçilen metinler sayesinde kültürün hedef dilde öğrenciye öğretilmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda da öğrenilen dil, kültür aktarıcılığı rolünü de üstlenmektedir. Bu açıdan dil öğretiminde sözlü kültür unsurlarının ve metinlerinin seçimi büyük önem arz etmektedir.

Dil öğrenimi sürecinde sadece hedef dilin gramatikal özellikleri değil aynı zamanda da kültür öğretimi olduğu bilinmektedir. Modern dil öğretim yöntemleri ve uygulamalarına bakıldığında dil öğretimi sırasında sözlü veya yazılı kültürel unsurlarla dil öğretimini desteklediklerini görüyoruz. Bu yöntem ile dil öğretiminde başarıya ulaşmanın daha kolay olduğu bilinmektedir. Bu açıdan “Avrupa Dil Portfolyosuna bakıldığında dil öğretiminin, temel (A1-A2), orta (B1-B2) ve yüksek (C1-C2) olmak üzere üç seviyeye ayrıldığı görülmektedir. Başlangıç yani A1- A2 seviyesindeki dil öğretimi, temel dil gereksinimlerinin belirlenip sunulduğu bir düzeydir. Bu nedenle bu düzeyde daha çok bireyin dil ile ilgili birincil ihtiyaçlarını karşılayacak etkinlikler düzenlenmelidir.

Hâlbuki orta ve yüksek düzeyler dil ile ilgili temel ihtiyaçları karşılanmış dil öğrencileri için kültürel unsurlarla yoğrulmuş metinleri sunmanın en uygun olduğu düzeylerdir” (Kalfa, 2013, 169). Burada dil öğretiminde seçilecek olan metinler sözlü kültür ürünlerinden seçilmelidir. Bu seçimlerde o dili ve kültürü iyi anlatacak ve yansıtacak metinlerin seçimini de özen gösterilmelidir. Çünkü seçilen sözlü kültür metinleri, o kültürün doğal aktarıcısı ve öğreticisi durumundadır. Almış olduğu dil eğitimi ile belli bir dil öğrenim seviyesine (A2, B1, B2) gelen öğrenci ile ileri düzeye (C1, C2) ulaşmış olan öğrenci, hedef dilin sözlü kültür unsurlarını, düşünce dünyasını, kültürel yaşam biçimleri gibi konularda düşüncesini bildirebilecek ve yorumlayabilecek seviyededir. Bu açıdan dil öğretimde sözlü kültürden oluşan edebî eserler zengin bir dil öğretim materyalidir. Örneğin, bir toplumun kültürel seviyesini o toplumun konuşmalarında ve sözlü kültür ürünlerinde geçen atasözlerinde, deyimlerinde, türkülerinde, masallarında, hikâyelerinde ve destanları gibi diğer edebî eserlerde görebiliriz. Dil, bir kültürün oluşumunda, kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve yayılmasında önemli bir role sahiptir. Bu sebeple dil öğretiminde o dilin sözlü kültür unsurlarını ve edebî eserlerini kullanmak gereklidir. Böylece hem dil öğretimi hem de kültür aktarımı ve yayılması olayı gerçekleşmiş olur. Bu açıdan dil öğretiminde sözlü kültür ürünlerinden nasıl yararlanılması gerektiğinin ortaya konulması, seçilecek metinlerin nasıl ve nelerden oluşması dil öğretiminde önemli bir konudur. Bu çalışmada sözlü kültür ürünlerin dil öğretiminde aktarımı ve öğretimi nasıl olmalı, hangi tür metinler seçilmeli gibi yöntem ve düşünceler tartışılmıştır.

Dil Öğretiminde Sözlü Kültür Ürünlerinin Seçimi ve Öğretimi

Yabancı dil öğretimi aynı zamanda kültür aktarımı ve öğretimidir. İnsanlar yaşadıkları toplumların kültürel kelime hazinesi ile düşünce ve duygularını ifade ederler. İfade edilen bu kelimelerin bir kültürel geçmişi vardır. Bu sebeple dil öğretiminde hedef dilin sosyo-kültürel değer yargıları dikkate alınarak dil öğretimi

yapılmalıdır. Çünkü hedef dili öğrenecek olan kişiler kendi yaşam koşullarındaki yani günlük dillerine yakın kelimeleri öğrenmeyle dil eğitimine başlarsa onları günlük yaşamda kullanması ve daha hızlı şekilde dili öğrenmesi sağlanabilir.

Hedef dilin konuşulduğu coğrafyada, farklı milletlerden gelerek o coğrafyada yaşayan insanların, ortaklaşa bilip söyledikleri şarkılar, atasözleri, deyimler, bilmeceler, halk masalları ve hikâyeleri, türküler, inanç ve âdetler folklor ürünlerini oluşturmaktadır. Bu költürel zenginlik ve ortaklık, dil öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Çünkü bu folklorik unsurlar o bölgede yaşayan kişilerin düşünce dünyası ve yaşam biçimleri ile birlikte paralel olarak gelişme göstermektedir. Bu açıdan dil öğretiminde folklor yani sözlü költür unsurların kullanılması hem dil öğretimini zevkli hale getirir hem de öğrencilerin hedef dilin költürü ile kendi költürlerini karşılaştırmasına olanak sağlar. Böylece dil öğretimin yanında költür öğretimi de gerçekleşmiş olur. Dil öğretiminde dil ile költürü birbirinden ayrı olarak anlatmak ve öğretmek, neredeyse imkânsız bir durumdur. Örneğin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözlü költür ürünlerini iyi bilmeyen veya öğrenemeyen bir öğrenciyi düşündüğümüzde, "Türk költür dünyasındaki günlük yaşamın zenginliğini ve Türkçedeki mecazlı ya da kinayeli ifadeleri kavrayamayacaktır. Atasözleri, deyimler, halk hikâyeleri, masallar ve halk şarkıları gibi folklor ürünleri, farklı költürlerde de bulunduğu için, öğrenciler sınıftaki Türk folkloru ile ilgili çalışmalara içtenlikle katılacak," (Özdemir 2013, 159) kendi költürü ile karşılaştırma yapmaya başlayacaktır. Bu sadece Türkçe öğretiminde değil diğer bütün dillerin öğretiminde sıkça kullanılan bir dil öğretim yöntemidir. Bu sayede öğrenci günlük konuşma seviyesini ve hedef dilin folklorik dil kullanımını da öğrenmiş olacaktır. Böylece öğrenme sırasında hem dil gelişimi sağlanacak hem de költürel bir zenginliğe sahip olması sağlanacaktır. Örneğin Türk dünyasından gelen öğrencilerden oluşan bir sınıftaki öğrenciler hedef dili ve költürünü öğrenirken aynı zamanda da öğrendikleri dil becerileriyle kendi költürlerini derste yapılan alıştırma ve etkinliklerde ifade

edebileceklerdir. Bu da farklı halklardan gelen öğrencilerin kendi költürlerini o sınıfta anlatması durumuna baktığımızda hem költürel aktarım ve zenginlik açısından önemlidir. Dil öğretiminde sözlü költür unsurlarının öğretilmesi ve aktarılması konusuna değindikten sonra bu sözlü költür unsurlarından örnekler vererek dil öğretimindeki işlevi ve rolünde değinelim.

Atasözleri

Her milletin költürel yaşam geçmişinde ve yaşantısında düşüncelerin daha güçlü ve etkili bir şekilde dile getirilmesinde atasözü kullanımı yaygındır. Yüzyıllar boyu milletlerin költürel hafızalarında saklanarak ve damıtılarak saklanmış olan bu özlü sözler, dil öğretiminde açık ve gizli işlevlere sahiptir. Açık işlevi olarak hedef dili öğrenen kişinin o dilin düşünce yapısını ve költürel yaşamını düşünmesini ve anlamlandırmasını sağlar. Gizli işlevi de dil öğretiminde hedef dilin költürel dokusunu ve âdetini atasözlerindeki sözcükler üzerinden öğrenmesini sağlar. Belli bir dil eğitimi almış ve B1, B2, C1, C2 seviyesine gelmiş öğrencilerde atasözü kullanımı dil öğretimin de yardımcı bir öğretim yöntemidir. Atasözleri ile ilgili sınıfta dil öğretiminde çok farklı etkinlikler yapılabilir. Fakat bu etkinlikler sırasında seçilecek atasözlerini de dikkat edilmelidir. Seçilen atasözleri öğrencinin dil ve anlatım yönünden gelişmesini sağlayacak yardımcı kaynaklar şeklinde özenle seçilmelidir. Aksi takdirde özensiz ve dikkatsiz bir şekilde yani, rastgele seçilen atasözleri öğrenimi kolaylaştırma ve yardımcı dil öğretim yöntemi olmaktan çıkar. Çünkü öğrencinin seviyesine uygun olmayan atasözleri seçilmesi, öğrencinin o düşünce kavramını anlamamasına sebep olacaktır ve bu da öğrencinin kendisine olan dil öğrenme becerisindeki güvenine zarar verebilir. Bu sebeple dil öğretiminde seçilen atasözleri, öğrencinin o zamanki seviyesine uygun seçilmeli ki öğrenci de o atasözünü duyduğunda onu anlayabilmeli ve yorumlayabilmelidir. Böylece dil öğretiminde hem öğrencinin kelime hazinesi zenginleşir hem de hedef dilde kendisini ve düşüncelerini ifade etme gücü gelişir.

Atasözleri dil öğretiminin konuşma ve yazma becerilerini kazandırmada değil örnek metinler hazırlanarak dil bilgisi öğretiminde de kullanılabilir. Örneğin, “‘Emir Kipi’nin öğretiminde, ‘İyilik yap, denize at; balık bilmezse, Hâlik bilir.’ örneğinde olduğu gibi yararlanılabilecek pek çok atasözümüz vardır. Öte yandan, karşıt kelimeleri içeren ‘Ak akçe, kara gün içindir.’ gibi atasözlerinden öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirme uygulamalarında yararlanılabilir” (Özdemir 2013, 160). Bir başka alıştırmaya yöntemi ise, öğrencinin anlayabileceği ve mantıksal olarak çıkarımda bulabileceği atasözlerinin kelimeleri iki veya üç parçaya bölünerek mantıksal bir bütünlük oluşturularak bir bütün haline getirilmesi ve sonunda da anlamı üzerine düşüncesini belirtmesi istenebilir. Böylece hedef dilde hem düşünsel hem de mantıksal çıkarımlarda bulunulmasında yardımcı olur.

Bilmeceler

Bilmecelerde dil öğretiminde yardımcı öğretim yöntemi olarak kullanılabilir. Ancak kalıplaşmış bir yapıya ve düşünce gücüne dayalı bu sözlü kültür ürünü, öğrenci seviyesi ve seçilecek bilmecelerin seviyesi dikkate alınarak dil öğretiminde kullanılmalıdır. Dil öğretim becerilerinden konuşmada bilmecelerden yararlanılabilir. Örneğin öğrencinin konuşma becerisini geliştirmek için basit veya öğrencinin seviyesine uygun bilmeceler seçilerek konuşmalar yaptırılabilir. Öğrenci bu bilmeceleri söylerken bir yandan eğlenirken diğer yandan da kelime bilgisi ve konuşma becerisi geliştirir. Bu

konuşma becerisini geliştirmesinin yanında dil bilgisi öğretiminde de kullanılabilir. Örneğin,

Bilmece etkinliği sayesinde öğrenci sınıfta bir merak ortamı oluşacak ve bilmecenin cevabını tahmin etmek için öğrenciler tarafından doğal bir konuşma ortamı yaratılmış olacaktır. Böylece hem dil öğretimi sağlaması açısından hem de dersin eğlenceli bir hal alması bakımından tercih edilebilir bir dil öğretim yöntemidir diyebiliriz.

Masallar

Halk anlatılarından olan masallar dil öğretiminde okuma, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinin yanında derslerde dinletilerek dinleme becerisinin gelişmesinde katkıda bulunan sözlü ve yazılı kültür ürünüdür. Özellikle masalların anlatımında geçmiş zamanın kullanımının yaygın olması dil öğretiminde, duyulan geçmiş zaman dil bilgisi yapısının öğretiminde kullanılabilir. Bir masal metni seçilerek içinde geçmiş zaman kelimelerin geçtiği bazı yerler boşluk bırakılarak dinleme becerisini geliştirme aşamasında kullanılırken aynı zamanda da dil bilgisi öğretiminde de kullanılabilir. Ancak seçilecek masal metinlerinin dil yapısına ve içinde geçen sözcük özelliklerine dikkat edilmelidir. Zira bu hususlara dikkat edilememesi anlaşılmayı zorlaştırır ve öğrenmeye engel olucu durumlara yol açabilir. Bu açıdan seçilecek sözlü kültür ürünlerinin diline özen ve hassasiyet gösterilmelidir. Masalın dil bilgisi (duyulan geçmiş zaman) öğretimine örnek verecek olursak şu metni verebiliriz:

Dil bilgisinde geniş zamanı öğretirken şu bilmeceleri kullanabiliriz:

<i>O her gün yeniden doğar</i>	<i>Allah yapar yapısını</i>	<i>Dokuz zindanda yatar</i>
<i>Dünyaya haber yayar</i>	<i>Bıçak açar kapısını</i>	<i>Altı ayda zil çalar oynar</i>
(Gazete)	(Yazı)	(Bebek)

Dil bilgisinde zıt kelimeleri öğretirken şu bilmeceleri kullanabiliriz:

<i>Ham iken tatl</i>	<i>Askerden küçük</i>	<i>Sesi var canı yok</i>
<i>Olmuşu acı</i>	<i>Paşadan büyük</i>	<i>Konuşur ağzı yok</i>
(Bebek)	(Çocuk)	(Radio)

Günlerden bir gün, kaplumbağa tavşanın karşısına geçmiştir:

"Ben senden daha hızlı koşarım!" demiş. Tavşan: "Git işine!" demişse de dinletememiş. Sonunda bakmış olmayacak, yarış etmeye hazır olmuş. Gün gösterip sözleşmişler, sonra ayrılmışlar. Gün gelmiş. Tavşan nasıl koştuğunu biliyor ya! hiç aldırmamış, yolun kıyasına kıvrılmış, uyumuş; ama kaplumbağa koşamayacağını biliyor, bir dakikasını bile geçirmemiş, hemen yola düzülmüş, gidecekleri yere tavşandan önce varmış. (<https://www.masaloku.net/kisa-masal-orneklere>)

Masal, sınıfta dinletildikten sonra veya okunduktan sonra öğrencilerden masalın ana fikri veya vermek istediği mesaj nedir? Siz olsanız masal kahramanın yerine neler yapardınız? Gibi sorularla öğrencinin düşünce dünyasını anlatmasını ve konuşma becerisini geliştirmesini sağlayabilirsiniz. Ya da ev ödevi vererek yazma becerilerinin gelişmesinde, düşüncelerini ve hayallerini yazıya dönüştürebilme becerisinin de gelişmesinde kullanabilir.

Bu etkinliklerden başka öğrenci hedef dildeki öğrendiği masalları sınıftaki veya odadaki arkadaşlarına anlatabilir. Onlarla anlattıkları masal üzerinden fikir alışverişinde bulunabilir. Hedef dildeki masal kahramanlarını ve o halkın kültürel dünyasını öğrenebilir. Masal, anlaşılması kolay olması bakımından A1 ve A2 seviyesindeki dil öğrenen kişiler bu masalları çok kolay anlayabilir ve değerlendirebilir. Ayrıca kendi ülkelerindeki benzer masalları arkadaşlarına anlatır. Böylece halk edebiyatının önemli bir kültür ürünü olan masallar ile öğrenciler arasında kültür aktarımı gerçekleşmiş olur. Bir öğrenci başka bir dili öğrenmeden dil öğreniminde başka halkların kültürlerini de öğrenme fırsatı yakalar. İşte bu da diğer folklorik unsurlarda da olduğu gibi masalın da dil öğreniminde sağladığı kültürel zenginliktir.

Fıkralar

Dil öğretiminde hem eğlendirici hem yapıları bakımından kısa olan sözlü kültür ürünü fıkra, öğrenciler için ders içerisinde bir nevi eğlendirme aşamasıdır. Çünkü fıkralar, düşündürücü ve insanların komikliklerini anlatan folklorik anlatım türüdür. Bu açıdan öğrenci dil öğretiminde bir

tarafından eğlenirken bir taraftan da öğrenme sürecine yaşamış olur. Seçilen fıkralar öğrencinin dil öğrenim seviyesine göre seçilmelidir. Aynı zamanda hedef dildeki fıkranın güldürme işlevi ana dildeki gibi olmayabilir. Yani dilde gülünç olan bir fıkra hedef dilde komik bir durum oluşturmayabilir. Bu yüzden seçilecek fıkralar kültürel ve dil bilgisi yönünden dikkatlice seçilmelidir. Seçilen bu fıkralar sınıfta farklı kültürlerden gelen bütün öğrencilerin dikkatini çekebilecek ve onları güldürebilecek olmasına özen gösterilmelidir. Yoksa dil öğretiminin yanında güldürme işlevinden de yoksun kalabilir.

Türküler

Sözlü kültür ürünlerinde duyguların yansıtılmasında ve kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli türlerden birisi türküdür. Sevdaların, özlemlerin, ayrılıkların, dostlukların dile getirildiği türküler dil öğretiminde de hem dinleme hem de dil bilgisi öğretiminde kullanılabilir. Türküler sayesinde sınıf hep birlikte konuşma becerisini ve kelimeleri doğru ifade edebilme becerisini geliştirir. Zamanlar ile ilgili dil bilgisi anlatılırken türküde geçen kelimelerden yararlanılabilir. Burada geçen kelimeler boş bırakılarak yazdırılabilir veya sadece öğretilen (geçmiş, şimdiki ve gelecek) zaman ekleri boş bırakılarak tamamlama yöntemi ile dil bilgisi öğretiminde kullanılabilir.

Sözlü kültürden yazılı kültüre geçişte birçok türkü yeniden derlenmiş ve yazılı hale getirilmiştir. Türküler bir milletin zengin kültürel hazinelerindedir. Bu kültürel zenginliğe sahip olan türküler dil öğretiminde de sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bu da türkülerde saklı olan kültürel zenginliğin dil öğrenen kişilerce de bilinmesini ve hedef dilin kültürünü daha yakından tanımalarına imkân sağlamaktadır. Örneğin, derste öğrencilere dinletilen bir türküde geçen kalıp sözler öğrenciye anlatılır ve öğrenci de günlük yaşamında türküden öğrendiği o folklorik unsurlarla zengin kalıp sözleri

Destan ve Halk Hikâyeleri

Her milletin kendine has bir kültürel zenginliği vardır. Bu zenginlikler bazen tarihî

karakterler etrafında farklı bir hüviyet kazanarak yeni bir oluşuma veya anlatıma dönüşebilir. Aynı zamanda, “Kültürel hafıza bir milletin yaşam biçimini, duygu ve düşüncelerini yansıtan bir ulusal hazinedir. Bu kültürel bellek, toplumsal ve bireysel niteliklere sahiptir. Toplumsal bellek, temelde o toplumun yaşantılarının ürünü olarak ortaya çıkar. Toplumsal bellekte, dolayısıyla kültürel bellekte asıl olan belleğin oluşturulması, korunması, geliştirilmesi, anımsanması, aktarılmasıdır” (Çetin, 2018, 175-176). Destan ve halk hikâyelerinin anlatılmasını ve okutulması A2 seviyesinde veya B1 seviyesinden sonra dil öğretiminde kullanılmalıdır. Çünkü içinde geçen kelimeler arkaik olabileceği ve anlaşılması zor olabileceği için dil seviyesi ileri olan koşullarda kullanılmadığıdır. Farklı kültürlerden ve coğrafyalardan gelen öğrencilerden kendi kültürlerindeki destan veya halk hikâyeleri anlatılabilmeleri ve böylece hedef dilin kültürü ile kendi dilinin kültürünü karşılaştırma olanağını sağlayabiliriz. Bu dil öğretiminde destan ve hikâye anlatımı durumu aynı zamanda da bir kültür alışverişi ve aktarımıdır. Böylece öğrenciler hem kendi kültürlerini tanıtmış ve anlatmış olur hem de farklı kültürleri anlamış ve öğrenmiş olurlar. Bu sözlü anlatım türleri kelime dağarcığının gelişmesi açısından da önemlidir.

Yemek Kültürü

Günlük yaşamda sıklıkla karşılaştığımız olaylardan birisi de yemek durumudur. “Yaygınlığı dolayısıyla ‘yemek kültürü’, bir ülkede yabancıların en kolay ulaşabileceği geleneksel kültür unsurlarından biridir. Aynı zamanda, yemekler, millî farklılıkların güçlü göstergeleridir” (Özdemir, 2013, 164). Yemek kültürü üzerine sınıfta tartışmalar yaptırılabilir. Böylece öğrenci konuşma becerisini geliştirirken diğer yanda da kültürünü tanıtmaya işlevini üstlenmiş olur. Ancak öğrencilerin bu gibi tartışma yapabilecekleri dil yeterlilik seviyesi B1, B2, C1 ve C2 olmalıdır. Çünkü A1 ve A2 seviyesindeki öğrenci kelime hazinesi bu gibi tartışmalar için yeterli olmayabilir. Bu sebeple B seviyesinden sonra yapılması daha iyi sonuçlar verebilir ve öğrenme açısından da verimli olabilir.

Yemek kültürünün geçtiği bir konu işlenirken öğrencilerden kendi kültürlerini tanıtan yemeklerden sunum yapmaları ve sınıfta bunları arkadaşlarına öğrendiği kelimelerle anlatması istenebilir. Bir başka alıştırma örneği ise, büyük bir harita hazırlanabilir ve burada dünyadaki veya belli bir ülkedeki yemekler küçük resimler yapıştirilerek bir yemek haritası hazırlatılabilir. Konuşma ve ifade becerisinin geliştirilmesinin yanında yazma becerisine de yönelik çalışmalar sınıfta veya evde yaptırılabilir. Kendi ülkelerindeki kültürel bir yemeğin tanıtılması ve bunun yazılarak getirilmesi istenebilir. Böylece öğrencinin hedef dilde öğrendiği kelime bilgisini yazıya dökme becerisi de kazandırılmış olur. Gelen yazılar eğitici tarafından kontrol edilerek öğrencinin dil bilgisi veya kelime hatalarının düzeltilmesi yapılır. Böylece öğrenciye hem hatalarını düzeltme şansı bularak az hata yapma ve hatalarını tekrarlamama imkânı sağlanmış olur hem de ifade gücü geliştirilmiş olur.

Kültürel Kutlama, Bayram, Şenlik ve Törenler

Milletlerin kendi kültürleri has bazı kutlama, tören, bayram ve şenlikleri vardır. Bunlar bir nevi kültürel görsel sunumlardır. Halkın yaşam biçiminden, inancından ve geleneğinden izlerle ve yansımalarla doludur. Dünyada, Brezilyalıların *Riyo Karnavalı*, İspanyolların *Boğa Güreşi*, Amerikalıların Cadılar Bayramı, Türk dünyasının *Nevruz* kutlamaları gibi vb. daha birçok kültürel zenginlikler vardır. Dil öğretiminde de bu kültürel zenginliklerden yararlanmak gereklidir. Bu zenginlikler bir kültürün bir başka kültüre tanıtılmak için kullanılabilir. Derste farklı ülkelerden kişilere kendi ülkelerindeki kültürel kutlamalarından örnekler sunmalarını veya göstermelerini isteyebiliriz. Böylece öğrencinin bir topluluk karşısında kendini ifade etme becerisini ve öğrendiği dili kullanma becerisini de geliştirmiş oluruz. Aynı zamanda bu kutlama törenlerinde kullanılan kalıp kelimelerin öğretimini de bu yolla sağlamış oluruz. Çünkü günlük yaşam içerisinde öğrenci öğrenmiş olduğu dili kullanacaktır ve o dile ait kültürel kalıp ifadeleri, söylenen sözleri

ve karşısındaki kişiyi iyi anlaması için de bilmesi gereklidir. Örneğin bir bayramda, törensel ve kutlama günlerinde hangi kalıp ifadeler kullanılır, aile içerisinde ne gibi sözler ve kalıp ifadeler kullanılacağını da öğrenmiş olur. Böylece öğrendiği dili o ülkede günlük yaşamda ve özel günlerde rahatça ifade etme olanağı bulur.

Folklorik Görsel Unsurlar

Teknolojik gelişmeler sosyal hayatın birçok unsurunu etkilemiş durumdadır. Yani "Dünya günümüzde teknolojik çağı yaşamaktadır ve bu da insanların yaşamlarının ve zamanlarının çoğunu teknolojik aletler ile geçmesine sebep olmaktadır. Medya da bu zaman dilimi içerisinde önemli bir yer kaplamaktadır. Bu teknolojik zamanın yani, son bir buçuk asır içinde medyanın kültür değişmelerini yaratan temel dinamik olduğunu düşündüğümüz zaman toplumların kültürel zenginliklerini ve değer yargılarını diğer toplumlara aktarmada medyanın rolünün ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır (Çetin, 2018, 178). Hiç kuşkusuz dil de bu durumdan etkilenmiştir. Öğrenciler izledikleri filmlerin dillerini doğal olarak belli bir dil seviyesinde ve kelime bazında öğrenmesi gerçekleşir. Dil öğretiminde hedef dile özgü medya unsurları kullanılabilir. Bu medya unsurlarında geçen folklorik ürünler öğrencilere izlettirilerek öğretilir. "Bu, öğrenenlerin gerçek kültürel deneyim kazanmalarına yardımcı olacaktır. Bu araçlar film, haber, televizyon gösterileri, dergi, gazete, kitap v.b olabilir. Öğretmenlerin bu materyalleri öğrencilerin dil seviyelerine ve yaş gruplarına göre hazırlaması gerekmektedir" (Şahin vd. 2014, 485-486). Ayrıca "filmler sadece dil öğretiminde kullanılan önemli bir araç değildir. O ayrıca, kültürlerarası öğrenmede de kullanılan etkili bir araçtır. Kültür, iletişimden büyük ölçüde etkilenir. Bu nedenle filmler öğretmenlere farklı diyalektlerin, yazı şekillerinin, geleneklerin ve göreneklerin, tabuların ve diğer kültürel unsurların derste etkinliklerle öğretilmesinde yardımcı olur. Birçok film, kültürlerarası iletişim konusunda mükemmel örnekler içerir" (İşcan, 2017, 443). Örneğin, Türk dünyasında Cengiz Aytmatov'un romanı Türk sinemasında beyaz

perdeye aktarılmıştır. Dil öğretiminde bu film gösterilerek o dilin kültürel özellikleri hem görsel hem de işitsel olarak ifade edilmiş olur. Filmin senaryosu önceden öğrencilere verilerek onların kısa bir bilgi edinmelerini sağlamasının yanında okuma becerilerine de katkı sağlaması açısından yararlı bir etkinlik olabilir. "Ayrıca bu medya araçları sayesinde öğrenci kendi kültürüyle hedef kültür arasında bir karşılaştırma yaparak benzerlikleri ve farklılıkları keşfedebilir. Daha sonra bu farklılıkları ve benzerlikleri sınıf içerisinde arkadaşlarıyla enteraktif bir şekilde tartışarak dil öğrenme süreci olumlu yönde şekillenebilir" (Şahin vd. 2014, 486).

Bir başka folklorik gösterim olan drama veya canlandırma yöntemi de dil öğretimde kullanılabilir. "Bu teknik ayrıca sosyo-kültürel bir yaklaşımı içerir. Sosyo-kültürel yaklaşım yabancı dil ve ikinci dil öğreniminde kullanılan en güçlü tekniklerden birisidir. Bu yaklaşımın amacı öğrenciyi kültürlerarası diyalog için hazırlamaktır" (Şahin vd. 2014, 486) diyebiliriz. Drama yöntemi ile öğrenci hem konuşma becerisini geliştirir hem de kendisine olan özgüvenini güçlendirmiş olur.

Yabancı bir dili öğrenmek aynı zamanda o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Dil öğretiminde kültür aktarımı dilin kullanım işlevini daha kalıcı hale getirmektedir. Dil ve kültürün bütüncül oluşu, her ikisinin de öğreniminde birbirini destekleyici unsurlar olarak bilinmektedir. Bu sebeple dil öğretiminde sözlü kültür unsurlarından yararlanılmalı ve dil öğretimi sırasında seçilecek nitelikli eserler ile de desteklenmelidir.

Sonuç

Kültür bir milletin veya topluluğun yaşam biçimidir. Bu yaşam biçimini dil ile anlatır ve aktarırız. Yabancı dil öğretiminde ana dilden hedef dile doğru bir bilgi akışı olur. Kelimelerin yolculuğu diyebileceğim bu süreçte, dil ve kültür birlikte yol almaktadırlar. Yabancı dil öğretiminde sözlü kültür unsurlarından daha fazla yararlanmalıyız. Çünkü bu unsurların her birisi, o dilin bir hazinesidir. Derslerde dil öğretiminde, masal, hikâye, destan, atasözü,

bilmece, fıkrа, geleneksel maddi kùltùr unsurları ve inanç kùltùrù gibi vb. sözlù kùltùr unsurlarından yararlanılmalı ki o toplum bir bütùn olarak anlaşılabilir ve öğrenilen kelimeler yaşam içerisinde hayat bulsun. Bunların yanında dil öğretiminde görsel sunumlar da sözlù kùltùr unsurları ile desteklenmeli ve sınıflarda uygulanmalıdır. Böylece dersler daha verimli ve eğlenceli hale dönüştürülecektir. Öğrenci sadece kuru bir dil öğretimine maruz bırakılırsa dil öğretiminde verim düşer. Bu yüzden sözlù kùltùr unsurları ile desteklenmeli ve öğrencinin dil eğitimine eğilimi bu yollarla artırılmalıdır. Öğrenilen kelimelerin ve dil bilgisi kurallarının sözlù kùltùr unsurları ile desteklenerek

sınıflarda tartışma ve değerlendirme etkinlikleri yapılmalıdır. Hedef dil ile ana dil arasında sözlù kùltùr unsurlarından örnekler verilerek öğrencilerin benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırma yapabilme becerileri geliştirilmelidir. Sözlù kùltùr unsurlarından yararlanılarak dil öğretimi aşamasında kùltùr de öğretilerek öğrencinin veya dil öğrenen kişinin günlük yaşamda karşıdakilerle anlaşabilmesini kolaylaştıracak eğitim örneklerine yer verilmelidir. Sonuç olarak dil ve kùltùr bir bütündür. Her ikisinin öğretiminde de birbirini destekleyici ve öğrenimi artırıcı etkiye sahip durum söz konusudur. Bu yüzden dil eşittir kùltùr, kùltùr eşittir dildir.

Kaynakça

1. Aylıymaz Cengiz ve Onur Er. "Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarında Öğretmenlerin Kùltürel Farkındalık Oluşturmadaki Etkisinin Deđerlendirilmesi", Uluslararası Türkçe Edebiyat Kùltür Eğitim Dergisi. – 2016. – S. 5.
2. Barın Erol. "Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler" Türk Yurdu. –2011. – S. 44-47.
3. Çetin Halil. "Kùltürel İmge Olarak Dede Korkut", Bilimsel Eksen. – 2018. – S. 175-176.
4. İşçan Adem. "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kùltür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma", Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. – 2017. – S. 58.
5. Kalfa Mahir. "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlù Kùltür Unsurlarının Kullanımı", Milli Folklor. – 2013. – S. 97.
6. Köşker Gizem. "Yabancı Dil Öğretiminde Kùltür Aktarımı: Fransız Dili Örneği". 2015.
7. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakùltesi Dergisi. – S.2.
8. Özdemir Cihan. "Dil-Kùltür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri Ve İşlevi", Milli Folklor. – 2013. – S. 97.
9. Şahin, Abdullah. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler. – Ankara: Pegem Akademi, 2014.
10. İnternet Kaynakları. [Web resorce]. – 2022. – URL: (<https://www.masaloku.net/kisa-masal-ornekleri>) (erişim tarihi 24.04.2022).

Халил Четин

Кожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Түрік-Қазақ университеті, филология факультеті, түрік тілі кафедрасы, Түркістан, Қазақстан

Түркі тілін оқытуда ауызша мәдениеттің құндылықтарын түсіндіру және оқыту

Аңдатпа. Шет тілін оқытудың негізгі мақсаты осы тілдің грамматикасын оқып қана қоймай, оның мәдениетін де зерттеу болуы керек; өйткені тіл мәдениетті жеткізуде және басқа мәдениетке қосылуда маңызды рөл атқарады. Осы себепті тілді оқыту процесінде мәдени құндылықтарды оқыту және беру тілді үйренуге де, оқушылардың дүниетанымын байытуға да ықпал етеді. Осы тұрғыдан алғанда, мәдени құндылықтар сабақтың материалдары мен жағдайына біріктірілуі керек. Ауызша мәдениеттің осы моральдық принциптерін беру мен оқытуда мәдениетке негізделген мәтіндер, сөзсіз, ең маңызды оқу

материалдарының бірі болып табылады. Таңдалған мәтіндер мәдениетке де, тілді оқыту мен үйренуге де ыңғайлы болуы керек екеніне назар аудару керек, өйткені барлық мәтіндер тілді оқыту үшін қолданылмайды. Таңдаулы мәтіндер тілді оқытуды және мәдениетті үйренуді жеңілдетіп, оқушылардың тілді оқытуға деген жанашырлығын оятуы керек. Осылайша, сабақтар да, тіл үйрену де жағымды болады және оқушылар тілді оқытудан жалықпайды. Бұл зерттеуде аударма қалай жүзеге асырылатыны және шет тілін оқытуда ауызша мәдениеттің адамгершілігін үйрету үшін қандай мәтіндерді қолдану керектігі туралы ескертулер ұсынылды. Сонымен қатар, мәдениетті уақтылы оқыту бойынша ескертулер мен ұсыныстар айтылды.

Түйін сөздер: Шет тілі, ауызша сөйлеу мәдениеті, тілді оқыту, мәтіндер.

Халил Четин

*Международный турецко-казахский университет имени Ходжи Ахмета Ясави,
филологический факультет, кафедра турецкого языка, Туркестан, Казахстан*

Разъяснение ценностей устной культуры в преподавании турецкого языка

Аннотация. Основной целью преподавания иностранного языка должно быть не только изучение грамматики этого языка, но и изучение его культуры; поскольку язык играет важную роль в передаче культуры и приобщении к другой культуре. По этой причине преподавание и передача культурных ценностей в процессе преподавания языка способствует как изучению языка, так и обогащению мировоззрения учащихся. С этой точки зрения культурные ценности должны быть интегрированы в материалы урока и обстановку. В передаче и преподавании этих моральных принципов устной культуры тексты, основанные на культуре, несомненно, являются одним из наиболее важных учебных материалов. Следует обратить внимание на то, что выбранные тексты должны быть удобны как с точки зрения культуры, так и с точки зрения преподавания и изучения языка, поскольку не все тексты используются для преподавания языка. Предпочтительные тексты должны облегчать преподавание языка и изучение культуры и вызывать симпатию к преподаванию языка у учащихся. Таким образом, и уроки, и изучение языка будут более приятными, и учащимся не будет скучно от преподавания языка. В этом исследовании были представлены замечания, связанные с темой того, как осуществляется перевод и какие тексты следует использовать для преподавания морали устной культуры при обучении иностранному языку. В то же время были высказаны замечания и предложения по своевременному преподаванию культуры.

Ключевые слова: Иностраный язык, культура устной речи, преподавание языка, тексты.

References

1. Aylyımaz Cengiz ve Onur Er. “Yabancılar Türççe Öğretimi Uygulamalarında Öğretmenlerin Költürel Farkındalık Oluşturmadaki Etkisinin Değerlendirilmesi”, Uluslararası Türççe Edebiyat Költür Eğitim Dergisi [Aylyımaz Cengiz and Onur Er. «Turkish Teaching Practices for Foreigners to Evaluate the Impact of Teachers in Creating Cultural Awareness», International Journal of Turkish Literature Culture Education]. 2016. P. 5, [in Turkish].
2. Barın Erol. “Yabancılar Türççe Öğretiminde İlkeler” Türk Yurdu. [Principles in Teaching Turkish to Foreigners. Turkish Dormitory]. 2011. P. 44-47, [in Turkish].
3. Çetin Halil. “Költürel İmge Olarak Dede Korkut”, Bilimsel Eksen [Dede Korkut as a Cultural Image», Scientific October]. 2018. P. 175-176, [in Turkish].
4. İşçan Adem. “Yabancı Dil Olarak Türççe Öğretiminde Költür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [“Using Films as a Means of Cultural Transmission in Teaching Turkish as a Foreign Language”, Journal of the Institute of Turkic Studies of Atatürk University]. 2017. P. 58, [in Turkish].
5. Köşker Gizem. “Yabancı Dil Öğretiminde Költür Aktarımı: Fransız Dili Örneği”Journeyman Mahir. [“The Use of Oral Culture Elements in Teaching Turkish to Foreigners”, National Folklore]. 2013. P. 97, [in Turkish].

6. Köşker Gizem. “Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı: Fransız Dili Örneği”. [The Pavilion is a Mystery. “Culture Transfer in Foreign Language Teaching: An Example of the French Language”]. 2015, [in Turkish].
7. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi [Ahi Evran University Journal of Kırşehir Faculty of Education]. P. 2, [in Turkish].
8. Özdemir Cihan. “Dil-Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri Ve İşlevi”, Milli Folklor. [“Language-Culture Relationship: The Place and Function of Folklore Products in Teaching Turkish as a Foreign Language”, National Folklore]. 2013. P. 97, [in Turkish].
9. Sahin Abdullah. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler [Theories, Approaches, Activities of Teaching Turkish as a Foreign Language]. (Ankara, Pegem Academy, 2014), [in Turkish].
10. İnternet Kaynakları [Internet Resources]. Available at: <https://www.masaloku.net/kisa-masal-ornekleri> [in Turkish]. (accessed on 24.04.2022).

Yazar hakkında bilgi:

Halil Çetin – Ph.D., professor, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili Bölümü, Turkistan, Kazakhstan.

Халил Четин – Ph.D., профессор, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Түрік-Қазақ университеті, филология факультеті, түрік тілі кафедрасы, Түркістан, Қазақстан.